

Soliqlar va Soliqqa tortish fanidan

Mavzu: Foyda solig'i

Bajardi: Ismoilova Shahnoza

Qabul qiluvchi: Mutalova Dilorom

Foyda solig'i tushunchasi

Foyda solig'i — bu korxona va tashkilotlarning xo'jalik faoliyati natijasida olgan sof foydasidan davlat byudjetiga undiriladigan soliq turidir. Ushbu soliq davlat moliyaviy resurslarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, iqtisodiy jarayonlarni tartibga solishga xizmat qiladi.

Foyda solig'ining maqsadi

Davlat byudjetini shakllantirish:

Foyda solig'i davlat byudjetining muhim daromad manbalaridan biri bo'lib, umumiy moliyaviy barqarorlikni ta'minlaydi.

Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash:

Ushbu soliq orqali iqtisodiy jarayonlar tartibga solinadi va bozor muvozanati saqlanadi.

Ijtimoiy sohalarni moliyalashtirish:

Tushgan mablag'lar ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy loyihalarni rivojlantirishga yo'naltiriladi.

Tadbirkorlikni tartibga solish:

Soliq stavkalari va imtiyozlar orqali tadbirkorlik faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatiladi.

Asosiy stavka — 15 %

- Yuridik shaxslar foydasiga nisbatan qo'llaniladigan umumiy foyda solig'i stavkasi hisoblanadi.
- Pasaytirilgan stavka — 7,5 %

Kichik korxonalar va o'rta tadbirkorlik subyektlari uchun mo'ljallangan.

- Kimlar qo'llashi mumkin?

2022-yil 1-sentabrdan keyin aylanmadan olinadigan soliqdan foyda solig'iga o'tgan soliq to'lovchilar.

- Qo'llash shartlari

Jami daromad 10 mlrd so'mdan (ayrim holatlarda 100 mlrd so'mgacha) oshmasligi kerak.

Foyda solig'i to'lovchilari

- **Yuridik shaxslar**

O'zbekiston Respublikasining soliq rezidenti bo'lgan barcha korxonalar va tashkilotlar.

- **Norezident yuridik shaxslar**

O'zbekiston hududida doimiy muassasa orqali faoliyat yurituvchi xorijiy kompaniyalar.

- **Daromad oluvchi xorijiy korxonalar**

O'zbekiston Respublikasidagi manbalardan daromad oluvchi norezident yuridik shaxslar.

- **Yakka tartibdagi tadbirkorlar**

Daromadi 1 mlrd so'mdan ortiq bo'lgan yoki ixtiyoriy ravishda foyda solig'ini to'lashga o'tgan shaxslar.

(Soliq kodeksi 294-modda asosida)

Soliq solish obyekti

- **Asosiy obyekt — foyda**

Foyda solig'i bo'yicha soliq solish obyekti soliq to'lovchi tomonidan olingan foyda hisoblanadi.

- **Yuridik shaxslar uchun**

Jami daromad va ruxsat etilgan xarajatlarni o'rtasidagi ijobiy farq foyda sifatida e'tirof etiladi.

- **Norezidentlar uchun**

O'zbekiston hududidagi manbalardan yoki doimiy muassasa orqali olingan daromadlar asosida aniqlanadi.

- **Yakka tartibdagi tadbirkorlar uchun**

Daromad va xarajatlarni o'rtasidagi farq foyda sifatida hisoblanadi.

(Soliq kodeksi 295-modda)

Soliq bazasi

- **Soliq bazasi tushunchasi**

Soliq solinishi lozim bo'lgan foyda summasi foyda solig'i bo'yicha soliq bazasi hisoblanadi.

- **Aniqlash tartibi**

Soliq bazasi jami daromadlar va chegiriladigan xarajatlarning o'rtasidagi farq asosida belgilanadi.

- **Hisobga olish xususiyatlari**

Ayrim daromad va xarajatlarning Soliq kodeksiga muvofiq maxsus qoidalar asosida hisobga olinadi yoki olinmaydi.

- **Zararlarni hisobga olish**

Hisobot davrida ko'rilgan zararlar belgilangan tartibda soliq bazasini kamaytiradi.

Jami daromadlar va chegirmalar

- **Jami daromad tushunchasi**

Jami daromad — yuridik shaxs tomonidan O‘zbekiston hududida va undan tashqarida hisobot davrida olingan barcha daromadlar yig‘indisidir.

- **Daromadlar tarkibi**

Daromadlar pul, natura yoki boshqa shakllarda olinishi mumkin hamda hujjatlar asosida aniqlanadi.

- **Chegiriladigan xarajatlar**

Daromad olish bilan bog‘liq, asoslangan va hujjatlar bilan tasdiqlangan xarajatlar soliq bazasidan chegiriladi.

- **Chegirilmaydigan xarajatlar**

Qonunchilikda belgilangan ayrim xarajatlar soliq bazasini aniqlashda hisobga olinmaydi.

(Soliq kodeksi 297–317-moddalar)

Foyda solig'i stavkalari

Asosiy stavka — 15 %

Foyda solig'ining umumiy stavkasi bo'lib, aksariyat yuridik shaxslarga nisbatan qo'llaniladi.

Pasaytirilgan stavka — 7,5 %

Kichik korxonalar va ayrim tadbirkorlik subyektlari uchun belgilangan imtiyozli stavka.

Nol stavka (0 %)

Qishloq xo'jaligi, ijtimoiy soha, eksport faoliyati va ayrim maxsus toifadagi soliq to'lovchilarga nisbatan qo'llaniladi.

Maxsus stavkalar

Banklar, mobil aloqa xizmatlari, bozor va savdo komplekslari kabi ayrim faoliyat turlari uchun alohida stavkalar belgilangan.

(Soliq kodeksi 337-modda)

Soliq hisobotlarini topshirish va to'lash tartibi

Foyda solig'i bo'yicha soliq davri kalendar yil, hisobot davri esa yilning choragi hisoblanadi. Soliq to'lovchilar hisobot (soliq) davri yakunlariga ko'ra foyda solig'i summasini mustaqil ravishda hisoblaydi hamda belgilangan muddatlarda soliq organlariga hisobot taqdim etadi. Hisoblangan soliq summasi byudjetga o'z vaqtida to'lanishi shart bo'lib, ayrim yirik soliq to'lovchilar uchun foyda solig'i bo'yicha har oylik bo'nak to'lovlari ham nazarda tutilgan.

Xulosa

Foyda solig'i davlat byudjetini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan to'g'ri soliq turi hisoblanadi. U korxona va tashkilotlarning moliyaviy natijasiga bevosita bog'liq bo'lib, iqtisodiy jarayonlarni tartibga solishda muhim rol o'ynaydi. Foyda solig'ini to'g'ri hisoblash, belgilangan stavkalar va imtiyozlardan oqilona foydalanish hamda soliq majburiyatlarini o'z vaqtida bajarish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

E'tiboringiz uchun
rahmat

